

Petteri Orpo saml m.fl.

Interpellation om skuldsättningen inom den offentliga sektorn

Till riksdagen

Under 2010-talet berodde skuldsättningsutvecklingen inom den offentliga sektorn särskilt på den långsamma tillväxten och sysselsättningen. Statsminister Juha Sipiläs borgerliga regering fick de offentliga finanserna nästan helt och hållet i balans under sin period genom tillväxtåtgärder och besparingar. Finansministeriet rekommenderade redan 2019 i sitt tjänstemannainlägg före det föregående riksdagsvalet att de offentliga finanserna bör stärkas ytterligare med två miljarder euro. Detta hindrade inte regeringen från att permanent öka utgifterna redan i början av valperioden.

Den ansvarslösa skuldpolitik som vänsterregeringarna Rinne och Marin står för har äventyrat framtiden för det finländska välfärdssamhällets tjänster. Skuldsaldot för regeringen Rinne-Marin är på väg att växa till hela 40 miljarder euro. Regeringen har ökat de årliga permanenta utgifterna med flera miljarder euro. Detta är den första regeringen som brutit mot anslagsramarna för statsfinanserna.

Skuldsättningen fortsätter med en fart på nästan 10 miljarder euro per år, eftersom regeringen inte har fattat beslut som stärker de offentliga finanserna. Regeringen har hanterat alla kriser och interna problem som kommit fram med hjälp av skuldpengar och har inte lyckats prioritera de offentliga utgifterna. I oppositionen har det upprepade gånger föreslagits en gradvis balansering av de offentliga finanserna. Regeringen har drabbats av miljardblindhet och förringat oppositionens framställningar.

Ökningen av ränteutgifterna gör skuldproblemet inom den offentliga sektorn akut. I finansministeriets nya kalkyl ökar statens ränteutgifter från tidigare uppskattade 1,5 miljarder euro till hela 2,6 miljarder euro. Räntebeloppet motsvarar till storleksklassen inrikesministeriets budget för hela förvaltningsområdet, som inbegriper bland annat utgifter för polisväsendet, Gränsbevakningsväsendet, nödcentralerna och Migrationsverket.

Enligt Statskontoret stiger ränteutgifterna på bara fem år till hela fyra miljarder euro. Beloppet motsvarar de sammanlagda utgifterna för justitieministeriet, inrikesministeriet, republikens president, statsrådets kansli och riksdagen.

Den fortsatta skuldsättningen i de offentliga finanserna beror på regeringens utgiftsökande beslut och dess oförmåga att genomföra reformer som stärker ekonomin. Regeringen har ökat utgifterna med flera miljarder euro inte bara för att stärka vården och säkerheten under coronakrisen utan också för andra utgiftsobjekt genast från början av valperioden. När kriserna har tvingat till ökade utgifter har regeringen inte klarat av att samtidigt gallra bland mindre viktiga utgifter.

Interpellation IP 7/2022 rd

Finlåndarna kämpar med stigande priser och räntor. Enligt IMF har skuldstimulansen bidragit till att höja inflationen, vilket försvagar hushållens köpkraft. Den snabba inflationen har tvingat Europeiska centralbanken att höja räntorna, vilket syns i ökade ränteutgifter för finländska hushåll med bostadslån.

Regeringen har varnats för riskerna med skuldsättning. Under valperioden har finansministeriet upprepade gånger anmärkt på det omfattande strukturella underskottet i de offentliga finanserna. Den centrala rekommendationen för den av regeringen tillsatta Vihriäläarbetsgruppen var att efter stimulansen bör de offentliga finanserna stärkas med tanke på kommande kriser.

Den snabba skuldsättningen har föranlett påpekanden också av Finlands Bank, Statens ekonomiska forskningscentral (VATT), Statens revisionsverk (SRV), Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD, Internationella valutafonden IMF och ett stort antal andra ekonomiska experter.

Regeringen har svikit sina löften

Regeringen Rinne-Marin förband sig i sitt program till kunskapsbaserat beslutsfattande. Inom den ekonomiska politiken har regeringen dock inte följt experternas rekommendationer. Till och med det råd för utvärdering av den ekonomiska politiken som regeringen tillsatt har i offentligheten uttryckt frustration över att regeringen inte lyssnar på rekommendationer.

Regeringen lovade i sitt program stärka den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt, så de offentliga finanserna inte hamnar i en ohållbar skuldsättningsspiral som i längden tvingar oss att skära ned utgifterna eller höja skatterna. Regeringen lovade att den inte skulle leva på bekostnad av kommande generationer.

Regeringen lovade i sitt program att kontinuerligt följa det ekonomiska läget och uppfyllelsen av sysselsättnings- och balansmålen och att reagera på det sätt som det ekonomiska läget kräver. Lägesbilden i regeringens färdplan för hållbarhet i de offentliga finanserna är ändå från 2021, även om Rysslands anfallskrig avsevärt har försämrat utsikterna för både de offentliga finanserna och den ekonomiska tillväxten.

I regeringsprogrammet konstateras att ökad sysselsättning är det mest hållbara sättet att stärka de offentliga finanserna. Regeringen eftersträvade sysselsättningsbeslut som skulle stärka de offentliga finanserna med två miljarder euro. Enligt SRV kommer regeringen inte att uppnå sitt eget mål. Sysselsättningsgraden har stigit, men inte tack vare regeringen. Regeringens viktigaste sysselsättningsbeslut ger effekt först med flera års fördröjning. Överföringen av arbetskraftsservicen till kommunerna har ännu inte genomförts, och pensionsslussen slopas stegvis från och med 2023 efter en övergångsperiod på flera år. Enligt SRV försvagar sysselsättningsbesluten dessutom i värsta fall de offentliga finanserna med över 130 miljoner euro.

Regeringen lovade att regeringsprogrammet och andra åtgärder ska genomföras inom de gränser som ramen för valperioden medger och med beaktande av regeringens mål för de offentliga finanserna. Regeringen förband sig att se över åtgärderna i regeringsprogrammet, om genomföran-

Interpellation IP 7/2022 rd

det av åtgärderna äventyrar måluppfyllelsen för de offentliga finanserna. Regeringen har grovt svikit dessa löften.

Finland behöver reformer som stärker tillväxten och sysselsättningen

Regeringen kan inte åberopa brist på möjligheter. Experter har redan i flera år rekommenderat strukturella reformer som stärker den ekonomiska tillväxten, sysselsättningen och de offentliga finanserna. Även oppositionen har krävt att regeringen främjar genomförandet av dem. Regeringen har emellertid inte vidtagit några åtgärder.

Undanröjandet av bidragsfällor i arbetslivet förutsätter att beskattningen av förvärvsinkomster lindras och att den sociala tryggheten reformeras. Beskattningen av förvärvsinkomster måste lindras rättvist i alla inkomstklasser. Graderingen av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa är en av de nödvändiga metoderna för att öka incitamenten att återgå till arbetslivet. Höjningen av utkomstskyddet för arbetslösa måste bromsas upp så att det ökar långsammare än lönenivån för att incitamenten att ta emot arbete inte ska försvagas.

För att höja sysselsättningen krävs det reformer också på arbetsmarknaden, såsom främjande av faktiska och rättvisa lokala avtal på alla arbetsplatser. Regeringen lovade att främja lokala avtal under valperioden, men ingenting har hänt. Regeringen lät sig tas som gisslan av arbetsmarknadsorganisationerna.

Finlands största tillväxthinder är bristen på arbetskraft. Befolkningen åldras och allt färre är i arbetsför ålder, vilket innebär att befolkningsutvecklingen bara förvärrar läget. Bristen på arbetskraft får ingen lösning utan betydande arbetskraftsinvandring och internationell rekrytering. Metoder för detta är bland annat att slopa prövningen av arbetskraftstillgången och att koncentrera ansvaret för arbetskraftsinvandringen till en och samma aktör.

Finländarna förtjänar en handlingskraftig regering

Finland förtjänar en regering som kan föra en ansvarsfull ekonomisk politik och rätta till problemen i de offentliga finanserna. Därför har oppositionen under hela valperioden krävt att regeringen ska skärpa sig när det gäller att sköta ekonomin. Regeringen har börjat kartlägga utgifterna först efter det att budgetarna för valperioden med flera tiotal miljarder i skulder redan har godkänts.

Regeringen har misslyckats med att uppnå de mål för den ekonomiska politiken som den satt upp. Det handlar om rättvisa mellan generationerna. Dagens skuld är morgondagens skattehöjning eller utgiftsnedskärning. Regeringen har genom oansvarig skuldpolitik äventyrat hållbarheten i de offentliga finanserna och svikit kommande generationer.

Oppositionen anser att skuldsättningen och skattehöjningarna har nått vägs ände. Finlands totala skattekvot är hög jämfört med våra konkurrentländer. Finländarna kämpar med stigande priser och räntor. Det finns inte längre utrymme för att skärpa beskattningen. Finland behöver ekonomisk tillväxt, en sysselsättningsgrad på nordisk nivå och en ansvarsfull prioritering av utgifter.

Interpellation IP 7/2022 rd

På grundval av det ovanstående och med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den behöriga ministern:

Varför har regeringen svikit sitt huvudlöfte att inte leva på bekostnad av kommande generationer,

varför har regeringen gett upp i fråga om att stoppa en skuldsättningsutveckling som hotar välfärdssamhällets framtid,

varför har regeringen inte fattat beslut om tillräckliga reformer för att uppnå sina egna mål för att stärka sysselsättningen och de offentliga finanserna,

varför har regeringen ökat de utgifter som inte hänför sig till coronakrisen och Rysslands anfallskrig med flera miljarder euro, trots att de offentliga finanserna uppvisar ett strukturellt underskott,

varför har regeringen inte gallrat bland mindre viktiga utgifter i en situation där coronakrisen och Rysslands anfallskrig mot Ukraina har krävt nya offentliga utgifter och

varför har regeringen inte följt rekommendationerna från finansministeriet, rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, Finlands Bank, Statens ekonomiska forskningscentral (VATT), Statens revisionsverk (SRV), Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD, Internationella valutafonden IMF och ett flertal andra experter om balansering av de offentliga finanserna?

Interpellation IP 7/2022 rd

Helsingfors 24.1.2023

Petteri Orpo saml
Kai Mykkänen saml
Sari Essayah kd
Harry Harkimo liik
Heikki Autto saml
Markku Eestilä saml
Sanni Grahn-Laasonen saml
Janne Heikkinen saml
Timo Heinonen saml
Antti Häkkänen saml
Kalle Jokinen saml
Atte Kaleva saml
Pia Kauma saml
Ville Kaunisto saml
Pihla Keto-Huovinen saml
Marko Kilpi saml
Jari Kinnunen saml
Pauli Kiuru saml
Jukka Kopra saml
Terhi Koulumies saml
Mia Laiho saml
Matias Marttinen saml
Sari Multala saml
Jaana Pelkonen saml
Paula Risikko saml
Janne Sankelo saml
Sari Sarkomaa saml
Arto Satonen saml
Saara-Sofia Sirén saml
Ruut Sjöblom saml
Mari-Leena Talvitie saml
Kari Tolvanen saml
Ville Valkonen saml
Elina Valttonen saml
Heikki Vestman saml
Sofia Vikman saml
Anne-Mari Virolainen saml
Sinuhe Wallinheimo saml
Ben Zyskowitz saml
Antero Laukkanen kd
Päivi Räsänen kd
Sari Tanus kd
Peter Östman kd